

AANGRIJPEND THEATER BIJ JANKEN EN SCHIETEN

Door: Mieke Kreunen - Cultuurpodium

Bij het pad dat we op moeten lopen staat een bord 'Betreden op eigen risico'. Een terechte waarschuwing, zo blijkt even later als we een terrein op lopen vol grint, naast het spoor vlak achter het Utrechtse Centraal Station. Op het terrein liggen allerlei obstakel, een wildernis van ijzer en andere restanten van menselijke aanwezigheid. Op het grote lege terrein staat een oude bus waar me met z'n twintigen instappen voor een virtuele busreis met theatermaker Ilay den Boer.

Ilay den Boer vertelt het verhaal van zijn grootmoeder die tijdens de Holocaust met een aantal lotgenoten in de bus van chauffeur Jacob wist te ontsnappen uit het ghetto. In de smalle bus vliegt Den Boer heen en weer ondertussen gepassioneerd vertellend over zijn grootmoeder, waar ze stond, wat ze dacht en het lied dat ze zong. Het publiek wordt meteen bij de voorstelling betrokken omdat Den Boer ons persoonlijk aanspreekt, aanraakt en soms zelfs een rol geeft in het verhaal. Ondergetekende kreeg de rol van vader (overgrootvader dus eigenlijk).

Het is knap wat hij doet omdat hij ons ogenblikkelijk meeneemt in zijn verhaal zonder dat het bedreigend of too much wordt. Hij maakt een groep van ons en we krijgen thee en brood. Ook worden we uitgenodigd om te zingen als in het verhaal de Chanouka wordt gevierd. Natuurlijk neuriën we mee (de tekst kennen we niet).

We maken de bizarre ontsnapping met Den Boer's grootmoeder mee, de angst voor de Duitsers en de opluchting als het geluid van schoten veroorzaakt wordt door Russen, de hopeloze tocht door plekken waar Joden niet welkom zijn tot en met de toespraak van Ben Goerion die de oprichting van de staat Israël bekend maakt. Den Boer laat een aantal van ons voorlezen uit zijn grootmoeders dagboek.

Maar dan krijgt Den Boer weerwoord van zijn tegenspeelster Jacobien Elffers die tot dan toe zijn oma speelde maar nu, in de tegenwoordige tijd, vragen stelt bij de rechtvaardiging van Israël voor al die Palestijnse doden en bij de Joodse kinderen van nu die zich het leed van de holocaust toeëigenen. Wat is erger? Wat de Joden doen of wat ze aangedaan is? Vragen die eigenlijk nooit een waarachtig antwoord zullen krijgen maar altijd dilemma's op zullen leveren en onmacht.

De voorstelling van Den Boer is aangrijpend en ontroerend theater. 'Janken en Schieten' is overigens onderdeel van een serie voorstellingen met als titel 'Het Beloofde Feest' over de Joodse identiteit en geschiedenis. In deze serie was eerder al 'Eet Smakelijk' te zien was waarin zijn moeder centraal stond. De voorstelling 'Dit is mijn vader' (over Den Boer's vader) is het derde deel van Het Beloofde Feest en is gekozen in de selectie van het Nederlands Theater Festival 2010.